

Vlaanderen
is natuur

NATUURINRICHTING BERLARE BROEK - DONKMEER

**Monitoringsrapport
NTMB-zones
2023**

Regio West - 2025

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

VLM.be

NATUURINRICHTING

Project BERLARE BROEK - DONKMEER

COLOFON

Uitvoerder:

Vlaamse Landmaatschappij
Regio West, Vestiging Gent

VAC, Virginie Lovelinggebouw
Koningin Maria Hendrikaplein 70, bus 75
9000 Gent
Tel.: 09 244 85 00
www.vlm.be

Opdrachtgever:

Agentschap voor Natuur en Bos

VAC, Virginie Lovelinggebouw
Koningin Maria Hendrikaplein 70, bus 73
9000 Gent
Tel.: 02 553 81 02
www@natuurenbos.be

Redactie:

Het rapport "Natuurinrichting Berlare Broek - Donkmeer. Monitoringsrapport NTMB-zones 2023" is opgemaakt door:

Els Ameloot

els.ameloot@vlm.be

Coverfoto: NTMB zone Kleine Donk, Els Ameloot, VLM Fotoarchief, 2023

Datum Rapport: september 2025

Status/Revisie: definitief

D/2025/3241/360

INHOUD

1	Inleiding.....	4
2	Methodiek.....	7
2.1	Kader	7
2.1.1	Projectrapport 2015	7
2.1.2	Natuurbeheerplan 2021	7
2.1.3	Afstemming monitoring natuurinrichting-natuurbeheerplan	8
2.2	Oppervlakte en ligging van natuurstreefbeelden	8
2.3	Zeldzame plantensoorten	9
2.4	Vergelijking vegetatie t-1	9
2.5	Fotoreportage	9
3	NTMB-oever Eendenkooi	10
3.1	Uitgevoerde werken 2020	10
3.2	Fotoreportage	13
3.3	Evolutie a.h.v. luchtfoto's	16
3.4	Vegetatie	18
3.5	Rode Lijstsoorten en aandachtsoorten	22
3.6	Vergelijking natuurstreefbeelden	23
4	NTMB-oever Kleine donk	24
4.1	Uitgevoerde werken 2020	24
4.2	Fotoreportage	26
4.3	Evolutie a.h.v. luchtfoto's	28
4.4	Vegetatie	31
4.5	Rode Lijstsoorten en aandachtsoorten	35
4.6	Vergelijking natuurstreefbeelden	35
5	Referenties.....	37

1 INLEIDING

Op grond van het Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en het uitvoeringsbesluit van 23 juli 1998 en hierna verschillende keren gewijzigd, kan de Vlaamse regering natuurinrichtingsprojecten instellen.

Het natuurinrichtingsproject Berlare Broek - Donkmeer is ingesteld op 28 mei 2014 nadat voor het projectgebied een onderzoek naar de haalbaarheid was uitgevoerd (21/12/2012).

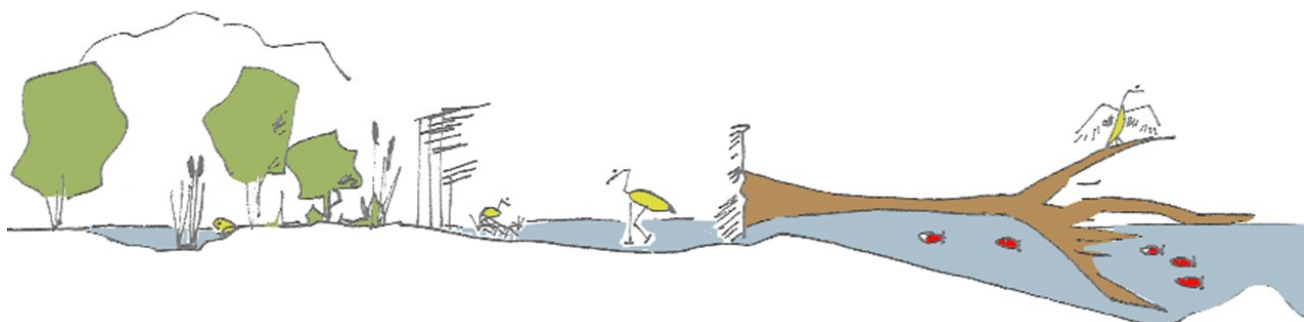
Via het natuurinrichtingsproject Berlare Broek - Donkmeer wordt het behoud, het herstel, het beheer en de ontwikkeling van natuurwaarden (zoals bepaald door de annex I van de Europese habitatrichtlijn) beoogd zoals laagveen, natte hooilanden, waterplantenvegetaties, elzenbroekbossen, verlandingsvegetaties, moeraszeggevegetaties en rietvegetaties.

Voor de opmaak van het projectrapport is bijkomend onderzoek uitgevoerd en werden de inrichtingsmaatregelen verder uitgewerkt (12/2015). De maatregelen en uitvoeringsmodaliteiten werden goedgekeurd per Ministerieel Besluit van 26 oktober 2016.

In 2020 is het uitvoeringsdossier 'Eendenkooi, Brieldijk en oeverzone Kleine Donk' uitgevoerd. Dit was het tweede uitvoeringsdossier van het project en betrof zones in eigendom van de gemeente Berlare.

Voorliggend monitoringsrapport beschrijft de evolutie van de (voor-)oevers in de site Eendenkooi en langs de oeverzone van de Kleine Donk.

Het beheer van deze natuurontwikkelingszones is overgedragen aan vzw Durme.

© VLM

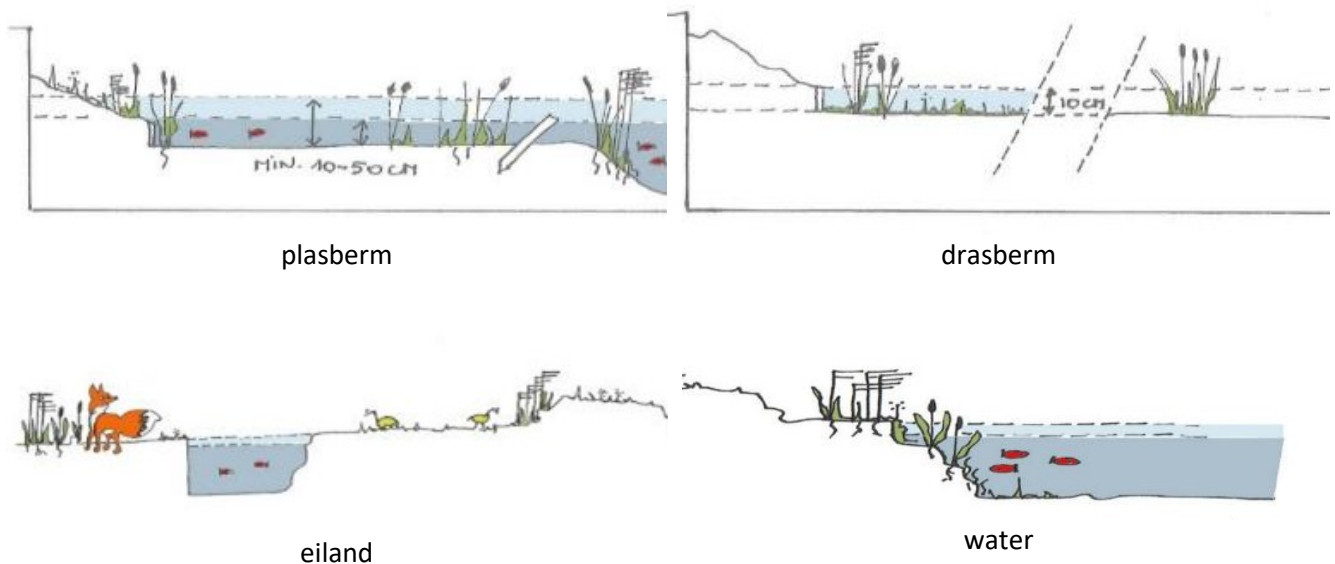

Figuur 1. Situering van de deelgebieden Eendenkooi en oeverzone Kleine Donk/Nieuwdonk.

In beide zones werd een (voor)oeverzone aangelegd met een zo gevarieerd mogelijk profiel. Door te variëren in de ontwerphoogtes van de (onderwater-)bodem, realiseert men verschillende zones in de vooroever die voor een variëteit aan soortengroepen interessant kunnen zijn (Figuur 2):

- Plasberm/drasberm: waterriet en moerasvegetatie als
 - nestgelegenheid voor watervogels;
 - paaiplaatsen, foerageer- en leefgebied voor vissen;
 - leefgebied voor tal van ongewervelden (wormen, kreeftachtigen, insecten en spinachtigen).
- eilandjes: rietontwikkeling (landriet) als nestgelegenheid voor o.a. (water)vogels.
- open water: met ondergedoken waterplanten, als leefgebied voor o.a. vissen.

Landschappelijke versterking, natuurbeleving en recreatie waren belangrijke neven doelstellingen van deze inrichting. Bovendien zijn de oevers door hun duurzame en robuuste uitvoering bestand tegen erosie (golfslag) en dus een vorm van oeverversterking.

Figuur 2. Om de variatie van de vooroever te maximaliseren, werden verschillende ontwerphoogtes van de (onderwater-)bodem gerealiseerd. Tekeningen © VLM

2 METHODIEK

2.1 KADER

2.1.1 Projectrapport 2015

Het projectrapport (VLM 2015) voorzag een *monitoringsplan* om de ingrepen van het natuurinrichtingsproject op een zo kostenefficiënt mogelijke manier op te volgen.

Vanuit het natuurinrichtingsproject wordt voornamelijk gefocust op het opstarten en de organisatie van de monitoring, het vastleggen van uitgevoerde werken T=0, het opvolgen van de directe effecten meer bepaald de abiotische veranderingen, het vastleggen van oppervlakte na te streven doelsystemen en in beperktere mate het opvolgen van de ontwikkeling en evolutie van de voor instandhoudingsdoelstellingen belangrijke natuurstreefbeelden en doelsoorten.

De verspreiding en ligging van de natuurstreefbeelden worden beperkt vastgelegd voor een aantal specifieke doelvegetaties (7140, 3150 en rbbMr). Het geeft een algemene evolutie van de invloed van het gevoerd beheer en van de inrichtingsmaatregelen. Een beperkte kartering van zeldzame doelsoorten worden eveneens vastgelegd via florakartering.

Voor de (voor-)oevers in de site Eendenkooi en langs de oeverzone van de Kleine Donk werd **geen specifieke monitoring i.k.v. het natuurinrichtingsproject voorop gesteld**.

2.1.2 Natuurbeheerplan 2021

In de rand van het natuurinrichtingsproject is een gezamenlijk natuurbeheerplan opgemaakt.

Het Natuurbeheerplan (type 2, 3 en 4) van “Berlare Broek – Donkmeer” werd per Ministerieel Besluit van 8 juni 2021 goedgekeurd.

Dit beslaat terreinen in beheer van ANB, vzw Durme, gemeente Berlare en de provincie Oost-Vlaanderen.

Beheeropvolging en beheerevaluatie vormen een essentieel onderdeel van het Natuurbeheerplan. In essentie wordt een 6-jaarlijks monitoring (of 3 jaar na inrichting) uitgevoerd door de beheerder om o.m. mogelijk verstorende factoren te kunnen opvolgen en de habitats en soorten in een betere staat van instandhouding te brengen. Zie hiertoe het NBHP p. 128.

De opvolging van het beheer in het plangebied van Berlare Broek - Donkmeer gebeurt op verschillende manieren:

- Basis: bij de basisbeheermonitoring worden jaarlijks de uitgevoerde werken geregistreerd en gebeurt de 6-jaarlijkse beheerevaluatie **kwalitatief op niveau van het natuurstreefbeeld op basis van de geregistreerde werken en een globale inschatting a.h.v. best professional judgment**.
- Indicatorlijsten: voor een specifiek natuurstreefbeeld wordt een indicatorlijst opgesteld; deze lijst bestaat uit soorten en/of indicatoren die indicatief zijn voor:
 - de gewenste eindtoestand (sleutelsoorten en structuurkenmerken).
 - een verstoring van de gewenste toestand: verruiging, verdroging,...
 - een gunstige evolutie naar de gewenste eindtoestand (trajectsoorten).

Het aantal in te vullen indicatorlijsten hangt af van de oppervlakte natuurstreefbeeld waarvoor een ontwikkelings-/herstelbeheer of instandhoudingsbeheer nodig is.

- Opvolgen van grond- en oppervlaktewaterpeilen.
- Inventariseren van soorten via gestandaardiseerde vangst- of telmethode.

Voor de natuurstreefbeelden (zie § 3.6 en § 4.6) die bepaald zijn in de (voor-)oevers in de site Eendenkooi en langs de oeverzone van de Kleine Donk **is geen opvolging van de vegetatie aan de hand van proefvlakken vereist i.k.v. het NBHP**; volgende methodes zijn verplicht (X) of optioneel (o):

Natuurstreefbeeld/soort	Basis (jaarlijks)	Indicatorlijst	Waterpeil
3150 – water met waterplanten	X - eventueel uitgevoerde beheerwerken noteren - mogelijke verontreinigingsbronnen en aanwezigheid invasieve en probleemsoorten opvolgen	X Populatieschatting soorten indicatorlijst in W-deel Donkmeer – BN.w5 en BN.w4 6-jaarlijks	O
91E0 – valleibos, elzenbroekbos	X - eventueel uitgevoerde beheerwerken noteren - mogelijke verontreinigingsbronnen en aanwezigheid invasieve en probleemsoorten opvolgen	O	O
Rbbmr – rietland	X - eventueel uitgevoerde beheerwerken noteren - aanwezigheid probleemsoorten opvolgen		O

2.1.3 Afstemming monitoring natuurinrichting-natuurbeheerplan

Voor de (voor-)oeveren in de site Eendenkooi en langs de oeverzone van de Kleine Donk werd vanuit het natuurinrichtingsproject geen specifieke monitoring voorop gesteld. Vanuit het natuurbeheerplan is een basismonitoring voorzien maar geen opvolging a.h.v. proefvlakken.

Omdat een monitoring vereist is na éénmalige ingrepen, ingevolge het NBHP (t+3), werd besloten om de evolutie na natuurinrichting in deze zones te onderzoeken: globale inschatting a.h.v. best professional judgment.

In de praktijk betrof deze monitoringsronde de **t+3** en werd deze gezamenlijk uitgevoerd door de uitvoerder van natuurinrichting, VLM (Els Ameloot) en de terreinbeheerder, vzw Durme (Kristof Scheldeman).

2.2 OPPERVLAKTE EN LIGGING VAN NATUURSTREEFBEELDEN

De ligging van de natuurstreefbeelden werd in kaart gebracht.

Dit heeft tot doel te kunnen toetsen of de gewenste natuurstreefbeelden zich inderdaad ontwikkelen en vestigen door de genomen maatregelen. Tevens kunnen hiermee ontwikkelingen in oppervlakteverhoudingen en de ligging van de natuurstreefbeelden in het gebied worden gevolgd.

Het terreinwerk t+3 in beide deelzones werd uitgevoerd in het voor dit type vegetatie gunstige vegetatiesseizoen (moeras), namelijk op 9 augustus 2023.

Aan de hand van de meest recente luchtfoto (Digitale versie van de orthofoto's, middenschalig, kleur, Informatie Vlaanderen 2022) werden de verschillende vegetatie-eenheden onderscheiden en ingetekend.

Vanaf de wandelpaden werd getracht om de nodige informatie te verzamelen die toelaat tot een (ruwe) vegetatietypering te komen. De NTMB-oever in site Kleine Donk werd ook gedeeltelijk betreden, alsook het 'eiland' in site Eendenkooi. Hier werd voorzichtig mee omgesprongen teneinde avifauna zo min mogelijk te verstoren.

De begroeiingen werden gefotografeerd op het moment van de beschrijving.

2.3 ZELDZAME PLANTENSOORTEN

Tijdens het hierboven beschreven terreinwerk werden zeldzame plantensoorten gekarteerd met hand-GPS indien ze eerder puntsgewijs voorkwamen. ***Deze gegevens dienen indicatief en niet-limitatief te worden beschouwd (niet alle delen van het terrein werden/konden immers worden afgelopen bv. rietland i.f.v. juveniele vogels). Het doel van het terreinwerk was niet om de volledige populaties van deze soorten in kaart te brengen.***

2.4 VERGELIJKING VEGETATIE T-1

De opmaak van het natuurbeheerplan vatte aan begin 2017 met inventarisatie in voorjaar/zomer 2017. Tegelijkertijd werd door het INBO een update gemaakt van de Biologische Waarderingskaart (BWK), dit werd uitgevoerd in mei en juni 2017.

2.5 FOTOREPORTAGE

Aan de hand van een vergelijking met (lucht-)foto's wordt de evolutie van het terrein geschetst: t-1, t=0, t+1 en t+2 (indien materiaal voorhanden).

3.1 UITGEVOERDE WERKEN 2020

Hierbij werd ook een riet- en boszone heringericht i.f.v. de moeras- en waterrietontwikkeling. **Deze werken zijn voorwerp van deze monitoring** en worden hieronder besproken.

- Vlakvormige afgravingen: afgravingen met als hoofddoel de ontwikkeling van waterriet en een moeraszone. Hier werden ook enkele slootoevers afgeschuind om een bredere oeverzone tot stand te laten komen aansluitend op de inrichting van de moeraszone.
- Herprofileren sloten/waterpartijen: Enkele bestaande sloten werden geherprofileerd en dieper uitgegraven. Twee bestaande (kunstmatige) waterpartijen werden dieper uitgegraven, de oevers ervan werden geherprofileerd.
- Ontslibben van één sloot: het slib werd verwijderd uit het gebied.
- Op-/aanvullen met grond: tussen de afgegraven zone en de geplaatste vooroever werd grond ingebracht. Dit betrof deels gebiedseigen grond (van ter plaatse) en deels externe grond die door de aannemer werd aangevoerd.

- Rooien van bos en struweel: een ijl bosbestand werd gekapt, om de zone vrij te maken voor afgegraving in functie van moerasontwikkeling. Enkel 'uithemse' soorten werden verwijderd, inheemse en 'meer waardevolle' bomen werden waar mogelijk ontzien (bv. zomereik). Hier werd plaatselijk ook struweel verwijderd. Op de verbindingdijk werden bomen gerooid in functie van de herinrichting van de dijk en de aansluitende oeverzones. De stronken werden gefreesd.
- Stimuleren rietontwikkeling: om de ontwikkeling van riet in de afgegraven moeraszone een duwtje in de rug te geven, werd verspreid en beperkt riet aangeplant (in containers) en werden zoden met riet en kleine lisdodde uit de omgeving (Brieldijk) aangebracht.

- Verwijderen van afsluitingen: de afrasteringen in het water werden opgebroken en verwijderd.
- Verwijderen van infrastructuur: dierenhokken en verschillende kooien werden opgebroken en verwijderd
- Aanleggen en verbeteren wegen: op de verbindingdijk werd het wandelpad (her)aangelegd.

In de kleinere vooroevers werd na de werken kleine lisdodde ingebracht door vzw Durme.

“Beeldimpressies voor en na”

Figuur 3. Illustratie van de natuurinrichtingswerken aan de Eendenkooi. Boven: uittreksel uit infokrantje (VLM 2020), onder: publicatie in praktijkboek Publieke Ruimte 2022. [Eendenkooi, Berlare • Databank Publieke Ruimte](#)

Legende

- bestaande bomen
- nieuw te planten bomen
- te behouden boomstam/stronk om te sculpteren
- bestaand gebouw/constructie
- houten constructie (vlonder/brug)
- bestaande oeverlijn, bij gem. waterstand van 2.45 m TAW
- oorspronkelijke oeverlijn, bij gem. waterstand van 2.45 m TAW
- nieuwe oeverlijn, bij gem. waterstand van 2.45 m TAW
- vooroever van steenbestorting
- bestaande wegen/paden
- hoogtelijn
- nieuwe paden in halfverharding
- ophoging
- bestaand water volume dat blijft behouden na ophoging
- extra wateroppervlak na afgraving
- oppervlakkige afgraving voor ontwikkeling moeraszone
- te behouden struweel
- nieuwe aanplant struweel en bos
- te plaatsen nieuwe banken en picknickbanken

Figuur 4. Uittreksel uit het technisch ontwerp (plan ontworpen toestand) voor de site Eendenkooi. De inrichting t.b.v. rietmoeras bevindt zich in de bovenste helft van het plan. Het oostelijke deel daarvan (langs wandeldijk) werd beperkter uitgevoerd dan voorzien.

3.2 FOTOREPORTAGE

11/4/2017

Najaar 2020

9/8/2023

11/4/2017

27/5/2021

15/1/2024

t-1

22/5/2020 – 12u55

22/5/2020 – 14u07: geboorte rietmoeras

27/5/2021

2/3/2022

9/8/2023

11/4/2017

27/5/2021

15/1/2024

Najaar 2020

27/5/2021

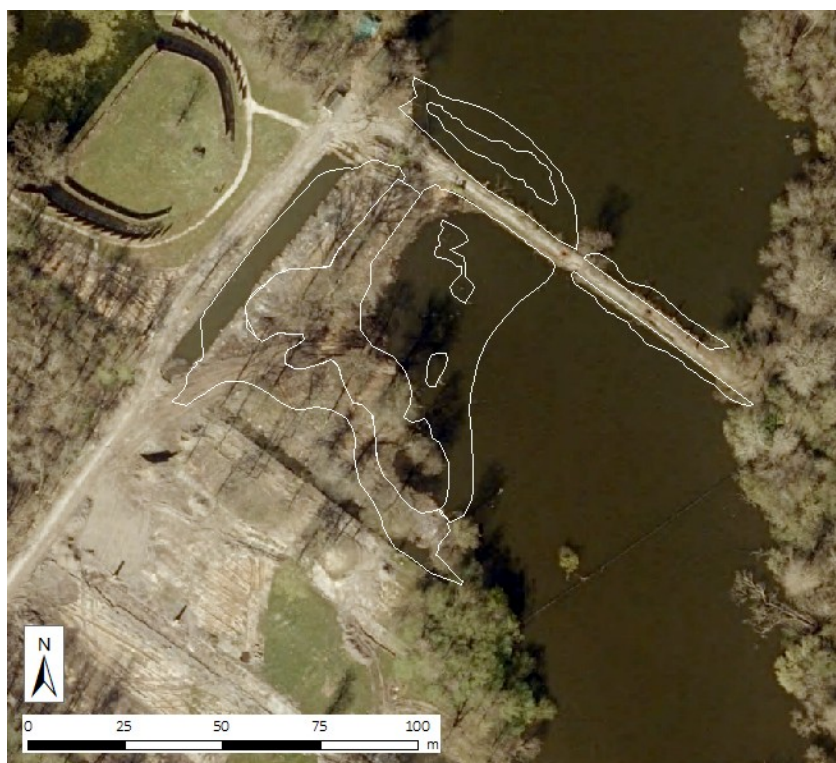
1/3/2022

3.3 EVOLUTIE A.H.V. LUCHTFOTO'S

Site NTMB Eendenkooi met
aanduiding van de toekomstige
werkzone – luchtfoto 2018

Site NTMB Eendenkooi met
aanduiding van de werkzone –
luchtfoto 2020:
Natuurinrichtingswerken in volle
gang; bemerk de werftoegang
naar het 'eiland' in de ZW hoek
van de werkzone

Site NTMB Eendenkooi –
luchtfoto 2021:
Vooroevers zijn ingericht,
bemerkt de palenrijen in het
water
Op basis hiervan is de werkzone
ingetekend (witte lijnen op de
andere luchtfoto's)

Site NTMB Eendenkooi –
luchtfoto 2023:
rietvegetatie breidt uit

3.4 VEGETATIE

Site NTMB Eendenkooi met aanduiding van de toekomstige werkzone – vegetatie 2017 met aangetroffen bijzondere soorten

De in te richten zone staat grotendeels gekarteerd als bos.

Legende

★ 2017_planten_Berlare_INBO

Beheereenheden

vzw Durme

gemeente Berlare

BWK 2017 (vertaling NBHP)

vijver

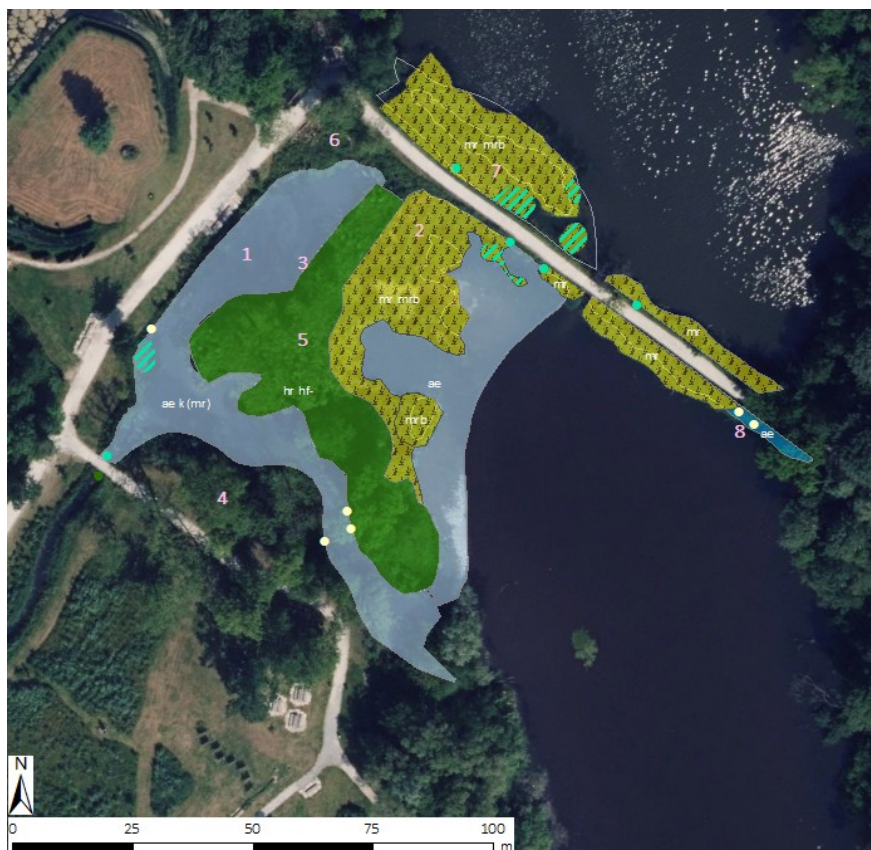
soortenarm grasland

mesotroof broekbos

aanplant/opslag/jong bos

talud

Site NTMB Eendenkooi – vegetatie t+3 (2023)

Legende

Aandachtsoorten t+3

Kikkerbeet

Mattenbies

Kleine lisdodde

Kleine lisdodde

Vegetatie t+3

Europees habitat

3150 - water met waterplanten

Regionaal belangrijk biotoop

rbbmr - rietland

Overige

ruigte

eutrofe vijver

T+3

Datum: 23 juni 2022
Karteerder: Kristof Scheldeman en Els Ameloot
Natuurstreefbeeld: 91E0_vm – mesotroof broekbos

Zone 1: waterplas met gedoорnd hoornblad. NW oever met riet en veel grote lisdodde, eendenkroos en één locatie met kikkerbeet, vlek kleine lisdodde. O oeverzone (kant beheerweg, punt 3) met veel pitrus, wat riet, opslag van els en schietwilg.

Typering vegetatie: eutroof water met weinig submerse vegetatie
ae k(mr) | gh

Zone 2: waterrietvegetatie met plaatselijk, o.a. in NW rand (ter hoogte van punt 2) veel opslag van els en schietwilg.

Typering vegetatie: waterriet
mr mrb | rbbmr

Zone 4: ruigte onder bos met leverkruid, brandnetel, bijvoet, grote klis, heelblaadjes, boerenwormkruid, hop, dolle kervel, bloed- en ridderzuring, opslag van wilg en zwarte els, brem.

Zone 5: nitrofiële ruigte met leverkruid, akkerdistel (25-50%), kattenstaart, braam, hondsdrif, ruige zegge, harig wilgenroosje, boerenwormkruid, wat schietwilg (te weinig voor sz). Voorkomen van wat zwarte els (natuurstreefbeeld hier = 91E0!) maar slechts in de rand met zone 2. Eén exemplaar gele lis aangetroffen en wat moerasrolklaver.

In deze zone zijn een drietal moerasesiken en een zomereik gespaard bij de werken. Een deel van deze zone diende als werkzone voor de inrichting van de vooroever (zone 2).

Onder de bomen, in het centrale deel (ter hoogte van punt 5) bevindt zich een vegetatie kenmerkend voor drogere zones met dolle kervel, bezemkruid, schapenzuring, sint-janskruid.

Typering vegetatie: grasruigte
hr hf- | gh

Zone 6: ruigte met recent ingebracht bosplantsoen

Zone 7: waterrietvegetatie met aantal vlekken kleine lisdodde. Hoogste delen eerder landriet met opslag van schietwilg.

Typering vegetatie: eutroof water met weinig submerse vegetatie
mr mrb | rbbmr

Zone 7: rietvegetatie met vlekken kleine lisdodde, bemerk de verbossing met wilg en knikkend tandzaad op de voorgrond (dijktalud).

Zicht vanaf het wandelpad op de verbindingdijk richting NO (kooikershuisje)

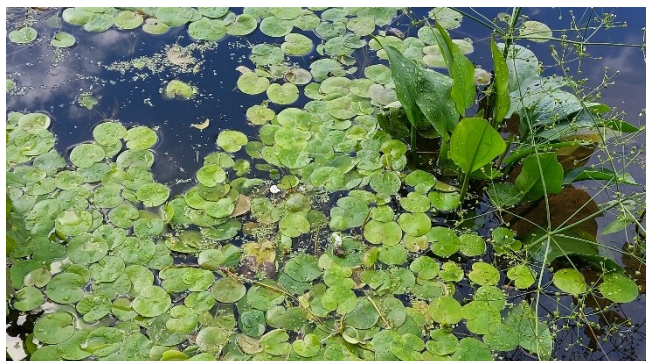
Zicht op zone 7: rietvegetatie met vlekken kleine lisdodde

Zicht vanaf zone 8 richting NW (zone 2)

Zone 8 met kikkerbeet

Zone 8: kikkerbeet in bloei

Zicht vanaf de verbindingdijk, iets ten zuiden van locatie 2, op de vooroever met kleine lisdodde en het 'eiland' (ruigte zone 5)

Zone 5, ruigte met lokaal veel leverkruid, opslag van wilg en els op rand met zone 2.

Plaatselijk zeer veel akkerdistel in ruigte zone 5

Centraal, meer grazig deel van de ruigte zone 5

Zone 6 ruigte met recent ingebracht bosplantsoen

Vijver zone 1: waterplas met veel grote lisdodde op de oevers en eendenkroos

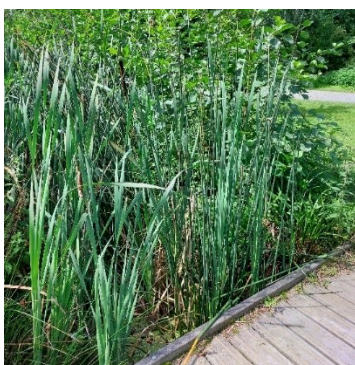
Zicht vanaf ruigte op 'eiland' (zone 5) richting het kooikershuisje (N) met op de voorgrond de waterplas/zone 1

Waterplas vanaf zone 1 met zicht op oever (punt 3)

Locatie met kikkerbeet in Z deel van werkzone, gezien van op oever zone 4.

Mattenbies ter hoogte van brugje in uiterst W hoek van beschreven werkzone

zone 4: ruigte onder bos

////////////////////////////////////

3.5 RODE LIJSTSOORTEN EN AANDACHTSSOORTEN

Op de kaartjes in § 3.4 zijn de aangetroffen Rode Lijstsoorten en andere zeldzame soorten, zoals aangetroffen op t-1 en t+3 gesitueerd.

Deze informatie is samenvattend weergegeven in Tabel 1 met indicatie van de habitats waarvoor deze soorten kenmerkend zijn.

Tabel 1. Aangetroffen Rode Lijstsoorten en andere vermeldenswaardige hogere plantensoorten in de site NTMB-oever Eendenkooi: vergelijking t-1 en t+3.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst categorie Van Landuyt et al. (2006)	Voorkomen in gebied Berlare Broek-Donkmeer zoals beschreven in NBHP (Speelmans et al. 2021)	t-1	t+3	sleutelsoort (Oosterlynck et al. 2020, 2022; Scheers et al. 2016)
kikkerbeet	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	kwetsbaar	goed vertegenwoordigd in de sloten in Broekmeers Noord en Zuid, verder ook aanwezig in een aantal sloten in de Polsmeers, lokaal op de oevers van het Donkmeer, en in Berlare Broek (vnl. Vliet Noord).		x	van nature eutrofe wateren (3150)
Knikkend tandzaad*	<i>Bidens cernua</i>			x		
kleine lisdodde	<i>Typha angustifolia</i>				x	rietland
mattenbies	<i>Scirpus lacustris</i>				x	rietland
poelruit	<i>Thalictrum flavum</i>			x		natte ruigten 6430_hf

*: niet weergegeven op kaart in het natuurbeheerplan maar wel aangetroffen door INBO (2016)

3.6 VERGELIJKING NATUURSTREEFBEELDEN

De ingerichte zone betreft grosso modo de beheereenheid DM.2e.

Op deze zone ligt een vochtig bosdoel (91E0_vm) en is een nulbeheer voorzien.

Dit natuurstreefbeeld dient te worden aangepast. Hier werd ingericht in functie van waterriet, open water. Het 'eiland' zal evolueren naar bos maar de hoogteligging laat de ontwikkeling van alluviaal bos niet toe.

Site NTMB Eendenkooi met aanduiding van de ingerichte zone – natuurstreefbeelden (goedgekeurd NBHP 2021)

Legende

Beheereenheden

vzw Durme

gemeente Berlare

Natuurstreefbeeld NBHP

Europees habitat

3150 - water met waterplanten

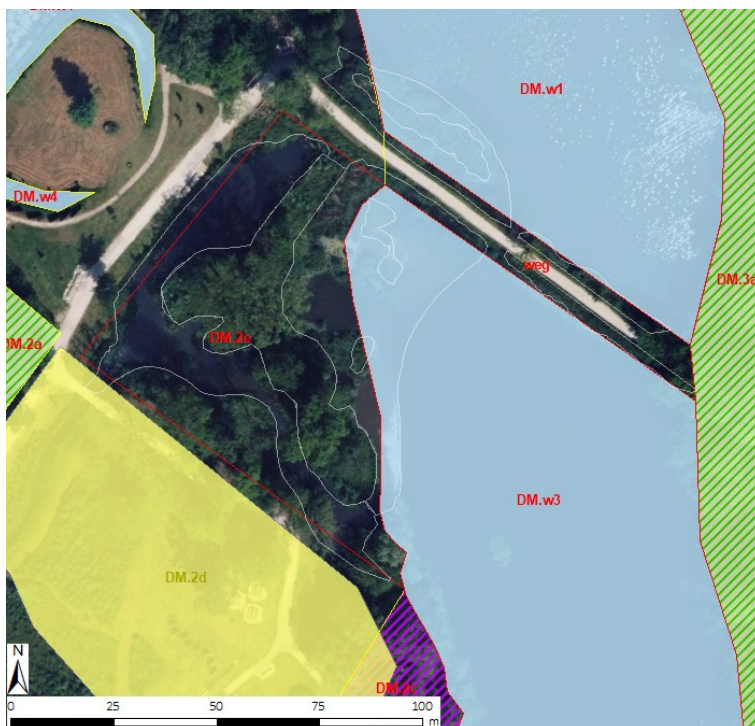
91E0_vm - mesotroof broekbos

Overige

eutrofe vijver

geen habitat

weg en infra

Site NTMB Eendenkooi met aanduiding van de ingerichte zone – cyclisch beheer (goedgekeurd NBHP 2021)

Legende

Beheereenheden

vzw Durme

gemeente Berlare

Cyclisch beheer

Beheer vzw Durme

extensief maaien + spontane bosontw.

spontane bosontwikkeling

water (12 jaarlijks afvissen)

Beheer gemeente Berlare

zone met speelnatuur

4 NTMB-OEVER KLEINE DONK

4.1 UITGEVOERDE WERKEN 2020

De werken aan de Kleine Donk betroffen de natuurtechnische herinrichting van de oever. Het resultaat van de grondwerken was een zo gevarieerd mogelijke vooroever met combinatie van plasberm, drasberm, eilandjes en open water (zie hiertoe Figuur 2).

Het finale schetsontwerp van de werken is te vinden op Kaart 7.

De **grondwerken** omvatten:

- Ontslibben van één sloot: uit de verbindingssloot palend aan de oeverzone werd slib verwijderd in functie van een betere doorstroming en vispassage.
- Op-/aanvullen met grond: tussen de afgegraven zone en de geplaatste vooroever werd grond ingebracht. Dit betrof deels grond van ter plaatse (induwen), deels externe grond aangevoerd door de aannemer en deels externe grond afkomstig van rietoevers van een provinciale waterloop die werd geruimd in de omgeving.

De **groenwerken** omvatten:

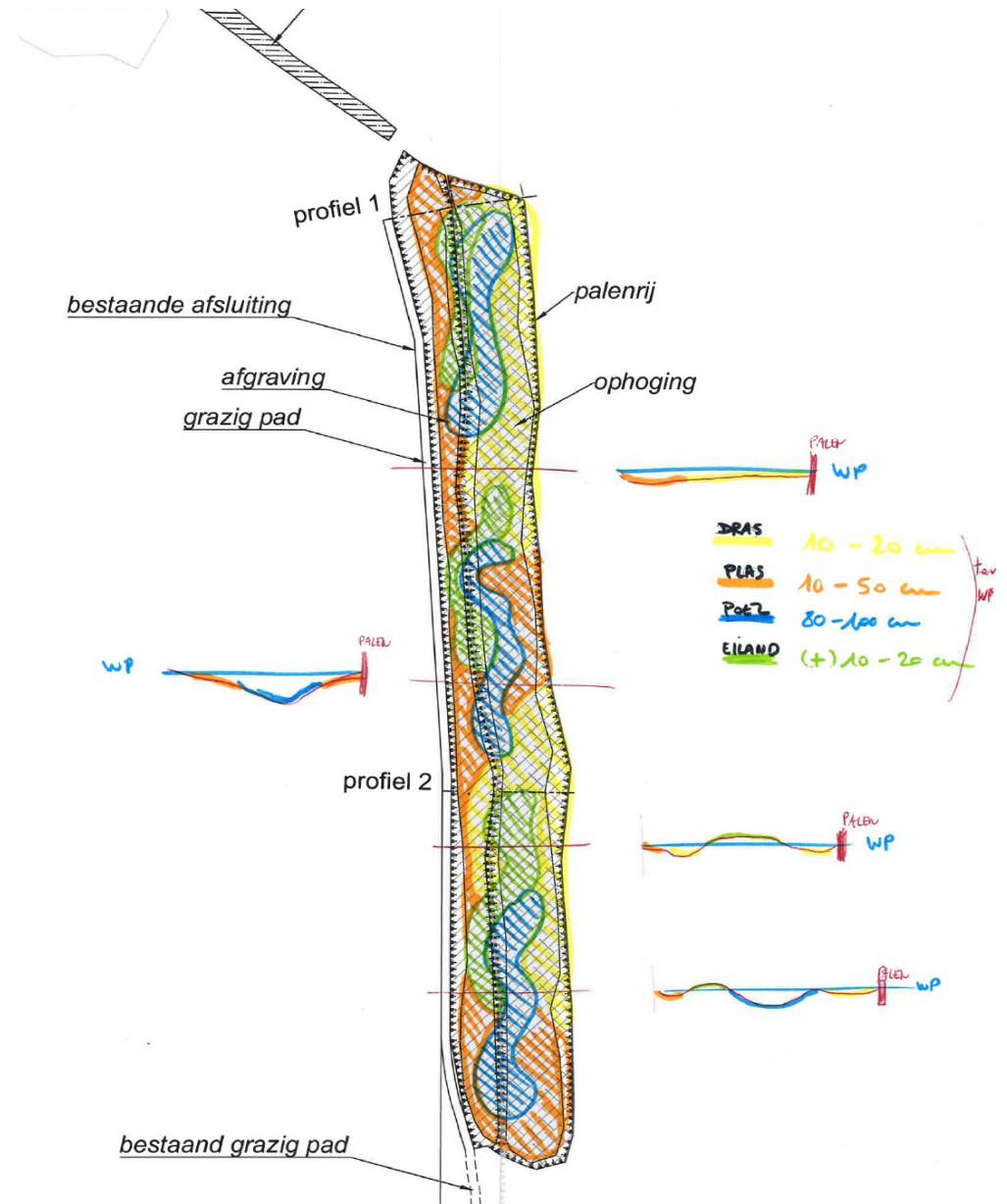
- Rooien van bos en struweel: enkele rijen populier werden gerooid (+ enkele cypressen). Bomen werden geveld en afgevoerd. Stronken werden uitgefreesd of uitgetrokken om graafwerken mogelijk te maken.
- Stimuleren rietontwikkeling: om de ontwikkeling van riet in de afgegraven moeraszone een duwtje in de rug te geven, werd een grote hoeveelheid rietzoden met rhizomen ingebracht, afkomstig van oevers van de Nieuwdonk (meer dan 600m³).
- Aanplant bosplantsoen: als groenbuffer werd een brede houtsingel aangeplant langs de NTMB zone, binnen het domein Nieuwdonk

De **infrastructuurwerken** omvatten:

- Verbeteren wegen: het wandelpad werd heraangelegd.

(a)

(b)

Figuur 5. Ontwerp voor de site Kleine Donk: (a) uittreksel uit het technisch plan (ontworpen toestand) en (b) schetsontwerp met de ontworpen profielen i.f.v. drasberm, plasberm, eiland en open water (poel).

4.2 FOTOREPORTAGE

t-1 – 12/2/2019: de te kappen populieren vanaf domein Nieuwdonk

t-1 – 12/2/2019

9/4/2020 – heien van de palen

27/4/2020

27/5/2021

2/3/2022

18/10/2022

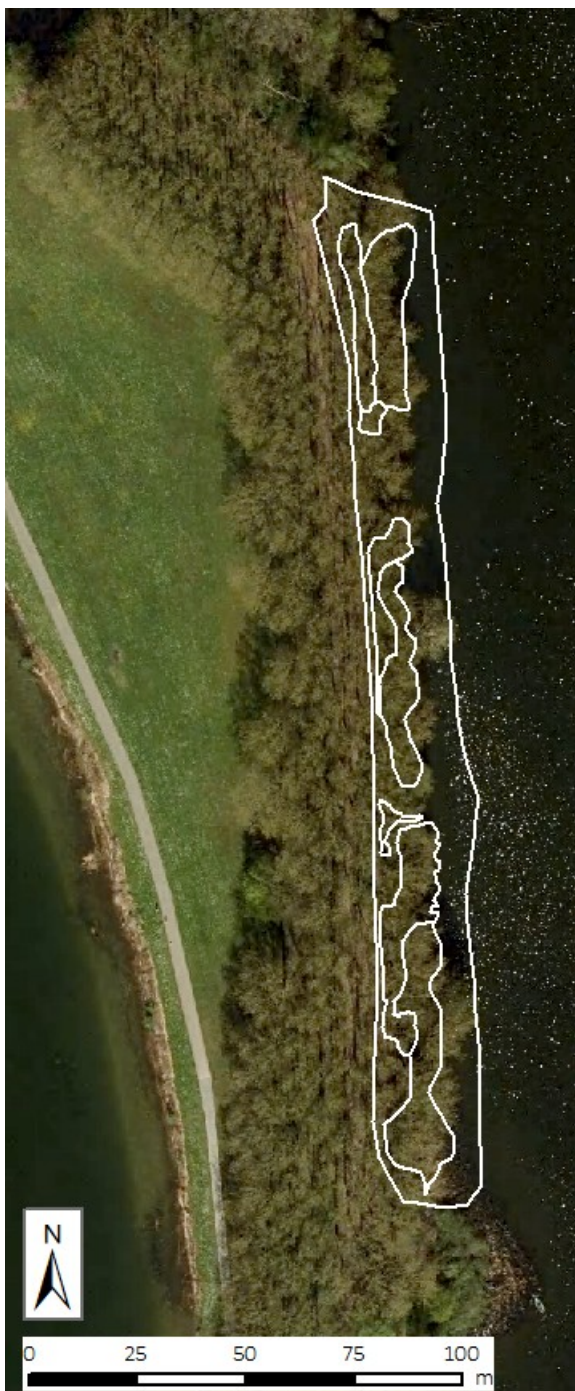
2/3/2022

9/8/2023

4.3 EVOLUTIE A.H.V. LUCHTFOTO'S

Site NTMB Kleine Donk met aanduiding van de toekomstige werkzone (witte lijnen) – luchtfoto 2017

Site NTMB Kleine Donk met aanduiding van de werkzone (witte lijnen) – luchtfoto 2020: natuurinrichtingswerken in volle gang

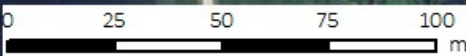

Site NTMB Kleine Donk – luchtfoto 2021:
 Vooroevers zijn ingericht, bemerk de palenrijen in
 het water
 Op basis van dit beeld is de werkzone ingetekend
 (witte lijnen)

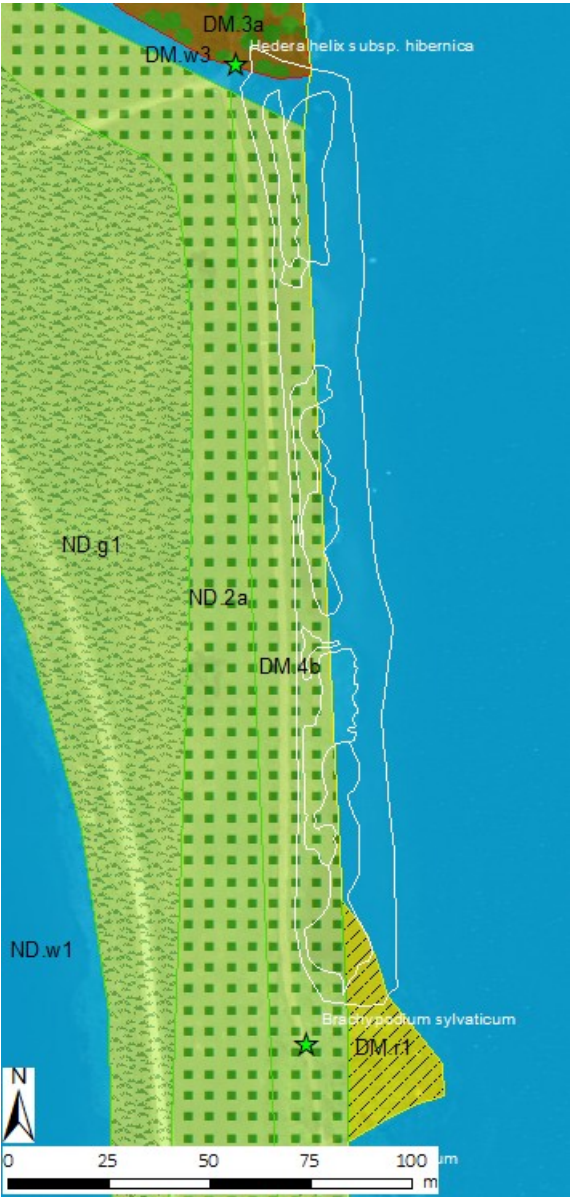

Site NTMB Kleine Donk – luchtfoto 2022:
 rietvegetatie breidt uit

////////////////////////////////////

4.4 VEGETATIE

Site NTMB Kleine donk met aanduiding van de toekomstige werkzone – vegetatie 2017 met aangetroffen bijzondere soorten

- Legende**
- ★ 2017_planten_Berlare_INBO
 - Beheereenheden**
 - Prov. Oost-Vlaanderen
 - vzw Durme
 - gemeente Berlare
 - BWK 2017 (vertaling NBHP)**
 - vijver
 - soortenrijk grasland
 - rietland
 - mesotroof broekbos
 - populierenbos

Site NTMB Kleine donk –vegetatie t+3

- Legende**
- Aandachtsoorten t+3**
 - Kikkerbeet
 - Waterteunisbloem
 - Kleine lisdodde
 - Kleine lisdodde
 - Vegetatie t+3**
 - Regionaal belangrijk biotoop
 - rbbmr - rietland
 - Overige**
 - eutrofe vijver

T+3

Datum: 9 augustus 2023
Karteerder: Kristof Scheldeman en Els Ameloot
Natuurstreefbeeld: 91E0_va – mesotroof broekbos

Combinatie van zuivere rietvegetatie met meer dan 70% bedekking van riet, grote (en een beetje kleine) lisdodde en verbossend riet (wilg).

Aangetroffen soorten: riet, grote lisdodde, kleine lisdodde, harig wilgenroosje, koninginnekruid, gele lis, haagwinde, wolfspoot, grote kattenstaart, watermunt, grote waterweegbree, moerasandoorn, kikkerbeet, pitrus, schietwilg, zwarte els, waterteunisbloem, tandzaad spec., blauw glidkruid, veenwortel, perzikkruid.

Typering vegetatie: waterriet
mr + mrb | rbbmr

Zicht van N naar Z ter hoogte van punt 1

Zicht vanaf het wandelpad ter hoogte van punt 3

Zicht op de vooroever vanaf punt 4 (Z) richting N

Zicht vanaf het wandelpad vanaf punt 2

Zicht op vooroever zone 1 vanaf punt 2

Kikkerbeet en grote waterweegbree

Waterteunisbloem tussen Watermunt

Waterteunisbloem tussen Watermunt

Watermunt aan de voet van het riet ter hoogte van punt 2

Zicht op vooroever zone 1 vanaf punt 2

Oevervegetatie kant wandelpad

Zicht op vooroever vanaf punt 3 richting Z

Plas-draszone ten W van punt 2 met uitbreidend riet

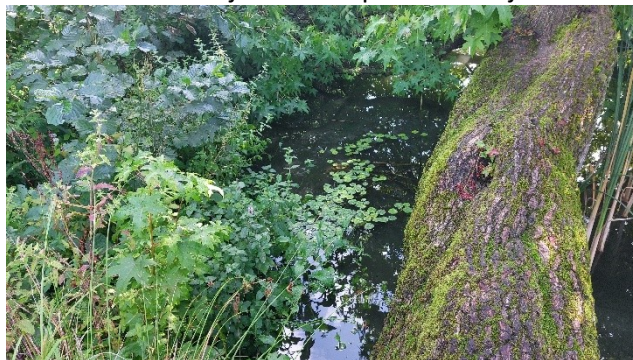
Plas-draszone ten ZW van punt 2 met grote vlek watermunt

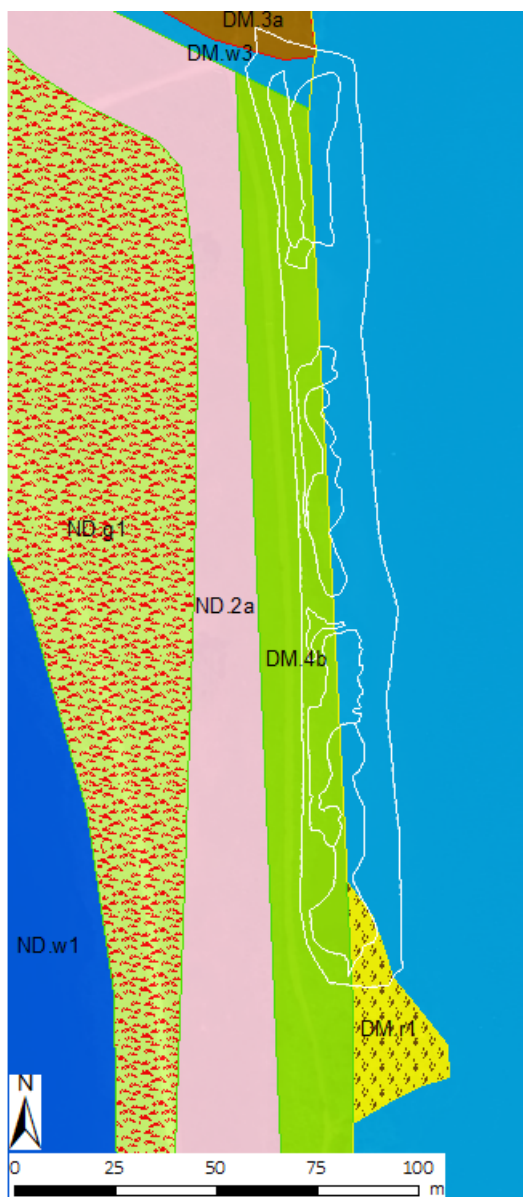
Zicht op vooroever vanaf punt 3: zone waar waterteunisbloem werd verwijderd door provincie najaar 2022

Kikkerbeet tussen het waterriet en grote lisdodde

Kikkerbeet langs de oever ten Z van de ingerichte zone: beheereenheid DM.r1

Site NTMB Kleine Donk met aanduiding van de ingerichte zone – natuurstreefbeelden (goedgekeurd NBHP 2021)

Legende

Natuurstreefbeeld NBHP

Europees habitat

- 3140 - water met kranswier
- 3150 - water met waterplanten
- 91E0_va - beekbegeleidend bos
- 91E0_ym - mesotroof broekbos

Regionaal belangrijk biotoop

- rbbhu - mesofiel hooiland
- rbbmr - rietland

Overige

- geen habitat

Site NTMB Kleine Donk met aanduiding van de ingerichte zone – cyclisch beheer (goedgekeurd NBHP 2021)

Beheereenheden

- Prov. Oost-Vlaanderen

- vzw Durme

- gemeente Berlare

Beheer gemeente Berlare

- water (verwijderen inv. exoten)
- maaibeheer max. 1 m langs paden

Beheer vzw Durme

- verwijderen opslag + maaien riet
- spontane bosontwikkeling
- water (12 jaarlijks afvissen)

Beheer Prov. Oost-Vlaanderen

Gras landbeheer en vijver

- gazonbeheer
- sinusbeheer
- geen visbepoting, opslag verwijderen

Bos beheer

- spontane ontwikkeling (na kaalkap)
- vrijstellen aanplant

5 REFERENCES

De Saeger, S. (2016) Actualisatie van de Biologische Waarderingskaart en Natura 2000 Habitatkaart van Berlare broek en Overmere-Donk. Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2016 (INBO.A.3676). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. 7 p. + digitaal bestand INBO.A.3676 bijlage1.

Oosterlynck P., De Saeger S., Dhaluin P., Erens R., Guelinckx R., Hennebel D., Jacobs I. & Van Oost F. (2022). BWK en Habitatkartering, een praktische handleiding. Deel 6: Veldsleutel voor moeras- en natte ruigtevegetaties. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2022 (14) (INBO.R.2022.74920526). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. 73 p.

Oosterlynck P., De Saeger S., Leyssen A., Provoost S., Thomaes A., Vandevoorde B., Wouters J., & Paelinckx D. (2020). Criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de Natura2000 habitattypen in Vlaanderen. Versie 3.0. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2020 (27). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.14061248

Scheers K., Packet J., Denys L., Smekens V., De Saeger S. (2016). BWK en Habitatkartering, een praktische handleiding. Deel 3: handleiding voor het typeren van de stilstaande wateren in Vlaanderen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2016 (INBO.R.2016.11613720). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. 29 p.

Speelmans, M., Opstaele, B. & Wouters, M. (2021) Gezamenlijk natuurbeheerplan voor Berlare Broek – Donkmeer: Deel 2 Inventaris – Deel 3 Beheerdoelstellingen – Deel 4 Beheermaatregelen – Deel 5 Opvolging. Eco-scan bvba & Greenspot vof i.o.v. Vlaamse Landmaatschappij, Gent. 182 p.

Van Landuyt, W., Vanhecke, L., & Hoste, I. (2006). Rode lijst van de vaatplanten van Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In W. Van Landuyt (editor), *Atlas van de flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest*.

VLM, 2015. Natuurinrichting Berlare Broek – Donkmeer. Projectrapport. VLM Regio West.

VLM, 2021. Natuurinrichting Berlare Broek – Donkmeer. Monitoringsrapport oppervlaktewater-grondwater 2020. VLM Regio West, 32 p.

